

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(1.del)

Ko je Dušan Matoh v nabiralniku pustil dnevniške zapiske, so ti nemudoma pritegnili pozornost. Slab mesec prej je namreč razkril svoj življenjski načrt – obiskati največjo tekmo z vprežnimi psi na svetu. Cilj: Anchorage, Aljaska.

So dogodki, ki jim večina nas verjetno nikoli ne bo mogla prisostvovati, zato dobrodošli za popotovanje na Aljasko; v svet, kjer so nekdanje razdalje med redkimi mesti in kraji njeni prebivalci premagovali le s pasjimi vpregami, ...kjer še danes, za potrebe tekem in turizem obstajajo t.i. pasje farme s po 100 psi, ...in o tekmi, kjer morajo »mucher« in njegovi ljubljenci premagati 1800 km v 9 dneh...(Op. ured.)

Torek, 1. marec 2005

Danes je prvi dan tega meseca, ko se bo pričela velika dirka in avantura. Pot, ki si jo želim opraviti ob praznovanju svoje 60-letnice, potovanje na Aljasko, na največjo in najbolj noro dirko s psi na svetu. Dirka pasjih vpreg šteje 1.100 kopenskih milj ali 1.800 km po divjini in brezpotjih velike Aljaske. Na to ultra maratonsko dirko potujem s svojo mlajšo hčerko Tino. Nekako me je vedno pekla vest, da ji za njeno 30 - letnico nisem dal dovolj velikega in dobrega darila. Da poravnam stari dolg, ki ga imam na vesti ter na predlog mojega prijatelja Nikolaja Mikliča, sem se odločil, da hčerko vzamem s seboj, saj nekoliko obvlada tudi angleški jezik in bi mi lahko bila v pomoč.

Potovanje se bo pričelo 3. marca, na relaciji Ljubljana – Amsterdam – Minneapolis – Anchorage - Nome. Naredila bova ogromno pot, tja do Sibirije oz. Berlingovega preliva. Vse za pot je že pripravljeno. Prtljaga je v dveh kovčkih, hoteli in letala že plačani. Tu mi je bila v veliko pomoč tajnica Kinološkega društva Ribnica Karin Kočevar, preko katere sem prišel do ustrezne potovalne agencije, ki je organizirala prevoze in prenočitve. Potrebno je razumeti, da sem se za potovanje odločil dokaj na hitro, nočitvene kapacitete in druge turistične usluge pa so na Aljaski za to dirko tudi sicer sila omejene. Američani si v ta namen rezervirajo prostor tudi leto dni vnaprej, sam pa stvari nisem poznal dovolj natančno. In še v finančnem smislu se ne morem meriti z njimi...Našo pot je prevzela turistična agencija ENZ-ZO iz Ljubljane. Strošek je bil 1,2 mio SIT za dve osebi ter dodatnih 44.836,00 SIT za zavarovalno polico rizika odpovedi turističnega potovanja. Dolg sem poravnal pravočasno ali še kakšen teden prej.

Samo še nekaj malenkosti moram opraviti. Najtežje pa bo slovo od mojih eskimskih psov Kima in Sibile, ki bosta žal morala ostati doma, saj je tako dolga pot povezana z velikimi materialnimi stroški za slovenske ne preveč globoke žepe. Zanju bo skrbel prijatelj, ki je predsednik kinološkega društva, sicer tudi sam velik ljubitelj psov in državni reprezentant v sledenju. Z mojima psoma ima že vzpostavljen odnos. Varstvo in hranjenje bo tako pripadlo Andreju Tomšiču, ki mu zaupam. Upam, da bo z mojo hišo in psi vse v redu. Opažam pa, da mi tudi prijatelji in sosedji privoščijo to potovanje, saj sem z izjemo rojstva Neže in Žana in pasjega legla moje psičke Sibile imel kaj malo veselja po smrti moje žene Ivanke in sem zadnji dve leti živel dokaj osamljeno in puščobno. Naj si zaželim srečno pot in upam, da bom imel priložnost opisati s te poti kaj zanimivega. Tina in Dušan, srečno!

Sreda, 2. marec

Dan je lep, ampak hladen. Bilo je minus 18 stopinj Celzija. Vstal sem zgodaj, kajti že se me loteva t.i. reisefiber in sem bolj slabo spal. Navsezgodaj sem se po dogovoru odpravil v

Ljubljano, kjer sem pri kardiologu dr. Ristu Angelskem opravil teste zaradi srca. Vse skupaj sem opravil zelo dobro in zdaj sem že pojedel kosilo. Sonce sije in je krasen dan. Pse imam spuščene na dvorišču. Tudi nahranil sem jih že, saj je ura že 16 in sem pripravljen na odhod. Tudi pri Ivanki v Hrovači sem že bil. Sem odšel po slovo in povedat, da me nekaj časa ne bo, ker odhajam v Ameriko. Čeprav prav nič ne vem, kako se bo vse izteklo... A obljubil sem, da se vrnem. Iz Nemčije me je klical celo prijatelj Lončar, s katerim sva bila skupaj pri vojakih v Kraljevu in mi zaželel srečno pot. Klicali so tudi sorodniki iz Mirne Peči in mi zaželeli vse dobro. Sedaj sedim oblečen in pripravljen v kuhinji ter čakam Andreja, da mu izročim ključe od hiše in pse, ter Petra Ronchija, ki bo te dni do odhoda letala moj in Tinin šofer. Ob 18. uri je prišel Andrej, kmalu nato pa še Peter. Gretje sem nastavil na 10 stopinj Celzija. Odpeljal sem se v Ljubljano. Čao, Ribnica! Dovolj dolgo sem te ljubil, pa mi nikoli nisi dajala tiste domačnosti in topline, ki sem jo od tebe pričakoval. Kot domačin sem bil vedno pri vseh dobrinah nekoliko odrinjen in zapostavljen, vendar se to dogaja povsod po svetu, tudi na Aljaski, kamor sem namenjen. Vedno se bom z veseljem vračal k tebi, draga moja Ribnica, če bom le to zmožel s svojimi skromnimi močmi.

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(2. del)

Četrtek, 3. marec

Dan odhoda na letališču Brnik. Ob 6.15 moramo biti tam. Prespal sem v stanovanju pri Tini. Neprezračeno in pretoplo enosobno stanovanje je za dober počitek neprimerno. Povzročilo mi je glavobol in tudi spati nisem mogel. Ampak naj to pripišem raje sebi in svoji nestrpnosti. Tudi nadaljevalo se je bolj slabo. Pero je malo zamudil, a nas je še pravočasno pripeljal na Brnik. Ima pač podobne izkušnje iz svoje službe v NUK-u. S Tino sva se približno ob 7.30 vkrcala na letalo Adria Airways, ki je kot malo večji avtobus in prav nič posebnega. Kmalu smo leteli nad Avstrijo, ob Renu in nad Amsterdamom večkrat zakrožili. Končno smo le pristali. Ogromno letališče je imelo prejšnji dan snežne zamete, tako da je bilo povsem zaprto. Vladala je popolna zmeda in tudi pri meni je nastala panika. Bal sem se, da bom zamudil veliko dirko. Približno tri ure smo čakali v vrsti pred okencem nizozemskega prevoznika, da smo dobili karte za Minneapolis v ZDA. Jasno je, da danes ne bomo videli Anchoragea oz. Aljaske. Pripravljene moramo biti ob 14.22, poleteli pa naj bi ob 16.22. Čisto sem izgubil upanje, da se bo to dobro končalo. Ali ne bi bilo bolje, da bi ostal v Ribnici pri Sibili in Kimu, ki ju že neznansko pogrešam? Končno smo se vkrcali v letalo Northwest Airlines. Pregledi in carinska kontrola so bili zame prav smešni. Nora vprašanja, če sem sam pakiral prtljago, če mi je kdo lahko kaj vstavil vanjo in če sem jo imel varno spravljeno. Moji Tinki so zaplenili škarjice za nohte. Prav trapasti so ti Američani. Veliko večje letalo NWA DC 10-30 je bilo povsem natrpano. Sedeli smo kot šibice in bilo je pretoplo. Hrana in pijača nič posebnega, stevardese pa so zmešano letale sem ter tja. Ena je pograbila mojo bundo in jo hotela odnesti bog ve kam, pa sem neumno 'kiklo' še pravi čas ustavil. Ob 18. uri smo končno poleteli iz Amsterdama do Manchestra, irskega morja, Dublina, čez ocean, visoko gori čez Islandijo in Grenlandijo, preko polotoka Labradorja in jezer v Zvezno državo Minnessoto in njen Minneapolis. To je ogromno mesto, veliko kot Slovenija, z velikim letališčem, ampak vse je šlo hitreje kot v Amsterdamu. Prtljago sva dobila, vendar sva jo takoj predala naprej za Anchorage. Odločila sva se, da prespiva kar v hotelu, ker je bilo že do sedaj vse dovolj mučno in utrujajoče. Za hotel Ramada sem plačal 70 dolarjev, kar se mi zdi kar precej. Je pa tudi res, da bi bilo čakanje na letališču do 11. ure drugega dne, ko vzleti prvo letalo za v Anchorage, prav neprijetno.

Petek, 4. marec

Sedaj, kot to pišem, sem že v Minneapolisu. Upam, da se zjutraj ne bo spet kaj zapletlo in da bom videl start v Anchorageu. Vsekakor ni to, kar sem od potovanja pričakoval – raje bi ostal v Ribnici, kajti nenehno me obdaja slutnja, da bom zamudil start. Sprašujem se, kako daleč je še ta Aljaska. Kdaj bom videl prvega malamuta? Ura je 00. 45, sedim in razmišljam ter pišem te vrstice v hotelu in čakam nadaljevanja. Tina sladko spi, sam pa ne morem zaspati. Čedalje bolj opažam, da me velika mesta odbijajo. Vsi govorijo hitro in nerazločno, vsi so paranoični in bojzljivi. Blagor tistim, ki so v naravi ali na podeželju! Sedaj razumem svojega starega očeta Špička, ki se je na stara leta hotel vrniti iz Clevelanda. Žal je hodil predolgo; ni mu več uspelo ujeti svoje mladosti in ne ljubezni do svoje zakonite žene, zares enkratne moje stare mame Ivane Špičkove. Postaran in osamljen je tako umrl v Clevelandu. Minnessota – dežela Indijancev... Zdaj to ni več to. To je mesto vseh ras, narodov in res bi rad z nekim indijanskim pozdravom zaključil to turobno razmišljanje in pričakal novi beli dan. Hawk! Govoril sem! Naposled le jutro in kot vedno sem zgoden. Napravila sva prve posnetke pred pet metrov

visokim indijanskim kipom ter odšla na zajtrk. Potem pa zopet na letališče. Tam spet smešna kontrola z radarjem in neumnimi vprašanji. Temu spet sledi dveurno čakanje. Ob 11.24 sva se vkrcala na letalo NWA 757 200-300. Potovanje v Anchorage je bilo do sedaj najboljšo. Na letalu sva spoznala tudi Krisa, ki je doma iz Anchoragea in je na terenu delal za ameriško vojsko kot zidar. Po štirih urah in pol sva končno prispela na cilj. Odlično! Sledil je zaplet s prtljago in postal sem malo živčen. Naša prtljaga je verjetno s tovornim letalom priletela kak dan prej. Po stari navadi se mi dvigne pulz in takrat je z mano hudo. Udaril sem po okencu in prestrašeni garderober je tresoč se iskal prtljago po računalniku. Obnašanje ni bilo prijazno, a pritiske slabo prenašam. Tudi mene v obeh mojih službah nihče ni toleriral, vedno so zahtevali popolnost. Po dolgem čakanju sva le prispela v najin hotel Dawton Inn, ki stoji na 5. aveniji. Kar hitro sva se odpravila v mesto. Pomagal sem postavljati ograjo in napis za start Iditaroda. Delo mi pač ni odveč. Pričakujem, da bodo fotke uspele. Samo mesto je malo manjše od Ljubljane, središče pa večje. To je na dveh avenijah, ki segata do obale, ob kateri je železnica. Iskala sva tudi pse, a jih ni bilo. Na 4. aveniji so zaprli promet, da bodo lahko pripeljali sneg za start, po asfaltu sani pač ne bi drsele. S Tino sva odšla na večerjo na ribo. Jedla sva v manjši restavraciji pri Scotiju losose. Tokrat je plačala Tina – 26 dolarjev. Bilo je res dobro in zadosti. Utrujena sva vrnila v hotel. Meni je bilo nekako tesno pri srcu, najbrž zaradi zdravil in časovnega zamika. Ko sem prišel v hotel, sem takoj vzel zdravila, kajti jutri bo treba vstati za start zelo zgodaj. Mesto je lepo, ker je tudi pristanišče, vidijo se gore. Je veliko trgovin z eskimskimi oblekami in kožami, toda obiskal jih bom po startu. Še nekaj je zelo pomembno in takoj udari v oči: Eskimi so vsi po vrsti opiti. Opiti z alkoholom, da se komaj premikajo. Tudi urejeni so bolj slabo in imajo svoje gostilne, bi rekel kar 'pajzlje', v katerih je zakajeno in tudi sicer zelo neugledno. Upam, da bo na podeželju drugače. Veliko sva snemala in slikala in lahko rečem, da je tu kljub vsemu lepo, da je to to, kar sem pričakoval. Samo snega ni. Za jutri ga morajo pripeljati na 4. avenijo. Upam...

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(3. del)

Sobota, 5. marec

Zjutraj sem vstal zgodaj, kot je sicer moja navada. Tudi Tina je tokrat vstala zgodaj in kmalu sva se odpravila na 4. avenijo. Ne moreva se ji načuditi. Le-ta in vse stranske ulice so zasnežene. Ponoči so navozili sneg s kamioni in dobesedno ročno naredili vlečno progo. Stranske ulice so se že začele polniti z vpregami in avtomobili s pasjimi hišicami. Najbolj si lahko občudoval opremo in vozila 'mucherjev'. Vsak je imel s seboj skoraj celo družino in seveda tudi kopico pomočnikov. Malamutov sicer ni bilo, ker tu veljajo za počasne, vendar močne pse. Največ je mešancev med eskimskimi pasmami. Jaz sem kmalu našel stik tako s psi kot z 'mucherji'. Pa tudi kontrolorji so bili zelo prijazni. Če se je avto zakopal v sneg, smo ga pa porinili. Čeprav imajo tam avti večinoma štirikolesni pogon in so za naše razmere pravi tovornjaki, se pač zgodi, da se komu v mehkem snegu zalomi in ne more več nikamor. Eden od prijaznih kontrolorjev mi je posodil kapo Iditaroda, jaz pa sem mu dal slovensko zastavico. Kmalu smo našli lanskega zmagovalca Mitcha Seaveya, pa ni bil najbolj prijazen. Najbolj je bila simpatična ženska Dee Dee Jonrowe, ki je prebolela raka, pa vendar še tekmuje. Tina ima z njo krasen posnetek na videu in tudi za športno oddajo. Zelo simpatičen je bil tudi Steve Rasmussen, ki sedaj živi v Minnessoti, in je bil s celo svojo družino. Domenili smo se, da se dobimo na cilju v Nomeu. Potem sem opazil Roberta Sorlia z Norveške, iz Evrope pa je bil še Italijan Dodo Perri iz Monecenisia. Eden najbolj simpatičnih pa je zagotovo legenda Charlie Boulding iz Manleya v North Cerolini, star 63 let, z dolgo brado in lasmi. Sicer 12. na Iditarodu in privoščil bi mu zmago. Potem sta tu bila s številko 71 Bill Cotter iz Nenane in z mojo številko 72 Luis Nelson iz Kozebua, star 62 let, po rodu Eskim. In seveda bivša zmagovalca Martin Buser iz Big Lakea, z rekordom proge Iditaroda, in Jeff King iz Denalija, zmagovalec '93., '96., in '98. leta s 15. Iditaroda. Udeleženske so bile tudi zelo simpatične. Poleg že omenjene so bile tam še Jessica Hendricks iz Two Riversa s številko 11 in Melanie Shirilla, žena Dauga Swyngeleja, slavnega musherja, o katerem sem gledal oddajo po TV. Omeniti moram še Ricka Swensona, ki je bil v treh desetletjih petkrat prvi, 24 - krat je bil med prvimi 10., lansko leto pa je dobil humanitarno nagrado.

Veliko sem tudi fotografiral in se slikal z miss Aljaske Kristin Lee Kamerski. Imam tudi njeno vizitko, če bi jo slučajno kdaj potreboval... Sicer je vse to zabeleženo na Tinini kameri in upam, da bodo vse slike in filmi O.K.

Po končani dirki sva kar zunaj nekaj pojedla – golaž, ki je bil zelo pikanten in pekoč-, nato sva odšla na počitek v hotel. Tako sem doživel start Iditaroda, za katerega sem bil toliko v skrbeh.

Nedelja, 6. marec

Zjutraj sva vstala zgodaj in se odpravila na rent-a-car Avis, da bi si izposodila avto in odšla v bližnje mesto Wasilla oz. malo južneje v kraj Willow, kjer se bo pričel meriti čas tekme. To se imenuje re start, kajti start na 4. aveniji je bolj atrakcija za gledalce, kjer tekmovalci lahko v vpregi vlečejo tudi po dvoje sani. Zraven peljejo še svojega vnučka ali pa dedka... V Willowu pa se bo začelo zares, s štoparico. A kot po navadi se je pri naju spet zapletlo. Ker s seboj nimam nobene kreditne kartice, si nisva mogla izposoditi avta, ker je nanjo vezano avtomobilsko zavarovanje. Re start je splaval po vodi. Druge rešitve ni bilo, kot da sva polno otovorjena tavalala po mestu in se kregala, kdo je kriv. Odšla sva nazaj v hotel, pa še enkrat na rent-a-car, nato pa na kosilo in v muzej. Oglekala sva si sodobno umetnost, videla slike

narodne galerije in njen etnografsko zgodovinski del. Bilo je kar lepo. Vrtar je bil prijazen kar se da, prijazno naju je povabil noter in razlagal, da je danes vstop prost. Po temeljitem ogledu pa sva spet hitela v hotel in po TV videla odlomke z re starta. Letošnji Iditarod poteka od Willowa preko Eagle River do Wassillea in kraja Skawentna, kjer je še vedno ravninska proga z znosnimi temperaturami do minus 25 stopinj Celzija. Naslednja kontrolna točka je bila Finger Lake, kjer stoji samo šotor. Pot pa se postopoma vzpenja na gorovje Alaska range. Pričenja se področje z velikimi količinami snega in s pogostimi padavinami. Napredovanje otežuje mehak in globok sneg. Najvišja točka tega prelaza je Rainy pass, ki s 3.160 feeti ločuje obalno področje od notranjosti Aljaske. Območje visokega snega in močnih vetrov. Razdalje sicer niso velike, vendar jih, razen v idealnih pogojih, ne premagaš prej kot v 10 urah. Pot postaja vedno bolj strma, orientacija zahtevnejša z vmesnimi skoraj prepadnimi spusti med dolinicami. Organizator priporoča, da ta del poti tekmovalci opravijo podnevi.

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(4. del)

Nedelja, 6. marec

...Nadalje je kraj Rohn (272 milj oddaljen), brez prebivalcev, ki je le zapuščena cesta na strmem sestopu iz Aljaškega gorovja in predstavlja spust v notranjost pokrajine, ki bi ga zaradi naravnih zaprek in orientacije lahko opravili tudi podnevi. Od tu naprej so temperature okoli minus 40 stopinj stalne spremljevalke izmučenih teles. Letos je vreme lepo in lanskoletni zmagovalec Mitch Seavey je po TV izjavil, da niti ne potrebuje rokavic. To je bilo približno na 77 km etapne poti. Naslednja kontrolna točka je Nikolai (352 milje) s 104 ljudmi. Vas domačinov v času dirke gosti do 120 ljudi na koncu razgibane, 75 milj dolge proge čez Farwel Burn. Posebno 30 prvih kilometrov je zelo razgibanih z območji odprtih voda-overlow. Bizoni, losi, karibuji in volkovi so naslednja dva dni edini spremljevalci osamljenega popotnika.

Mc Grath je eno večjih mest na progi, prebivalcev je okoli 400, natančneje 423, in nekateri vodniki si tukaj vzamejo obveznih 24 ur počitka. Veter in mraz pa tu ne popuščata. Tu in tam srečaš Eskima na motornih saneh. Mc Grath je mesto, kjer se konča prvi del tekmovanja. Do tu najhitrejši potujejo manj kot štiri dni, nekateri pa za pot porabijo po deset dni. Od tu naprej se divjina raztegne v neskončnost. Razdalje med kontrolnimi točkami so daljše, pogoji pa še zahtevnejši. Proga gre dalje v Takotno, ki je lepa vas ob reki Takotna, 694 milj od Nomea s 50 prebivalci. Nadalje sledi kraj Ophir, ki je mesto duhov in nima prebivalcev, v mesto Iditarod, tudi brez prebivalcev, zapuščeno mesto zlatokopa, na pol poti južne smeri, kjer prvi musher prejme 4.000 dolarjev vredno etapno nagrado v obliki zlatih zrn. Sledi kraj Shageluk - 139 prebivalcev- in pomeni v prevodu dvignjena ali narasla voda, ki je lahko na poti dejansko težava (514 milj od Nomea ali 598 milj prehojene poti). Mesto Anvik je prva kontrolna točka na reki Yukon z 82 prebivalci, ob kateri musherji potujejo še 148 milje. Grayling je zadnja vas s populacijo 208 prebivalcev od 103 milj oddaljenega Kaltega, kjer pot zavije proti Berlingovemu morju in kjer je še 471 milje do Nomea. Vmes pa je še kontrolna točka, ki sem jo skoraj pozabil - brez prebivalcev - Eagle Island, kar pomeni orlov otrok na reki Yukon. Edina koča na tem otoku je kontrolna točka in krut veter pogosto upočasni tekmovalce. Sedaj pa Kaltag na 771 miljah prehojene poti, kjer zapustiš čudovito reko Yukon, zelo vetrovno območje, kjer domačini priporočijo ali pa odsvetujejo pot naprej. Unalakleet pa je največje mesto med Anchorageom in Nomo na začetku zaliva Norton, na prehojeni 861. milji poti s 747 prebivalci, med katerimi je tudi moja kasnejša znanka, katere imena vam še ne izdam. Odkrito pa priznam, da bi si jo želel še enkrat srečati. Shaktolik se napiše Shaktoolik, v jeziku Eskimov pomeni 'vedno piha', in to konkretno 120 km na uro in veter je prijatelj domačinov ali pa tudi naš? Proga pa gre čez Nortonov zaliv, poledenem morju, 211 milj od Nomea. Koyuk čudovit pogled na smreke ponavadi zaznamuje progo 153 milj od Nomea na 951. milji prehojene poti z 297 prebivalci, je sicer ledena pot, deloma po morju, deloma po obali. Vetrovi z morja pa neusmiljeno pihajo v obraz. Elim še 150 milj do Nome, prebivalcev 318, do mesta Golovin, kjer proga prečka prav tako imenovan zaliv in gre spet v notranjost. Še 77 milj do Nomea je White Mountain, je bela gora na 1.045. milji z 203 prebivalci. Musherji si vzamejo zadnji predpisani 8 - urni počitek. 40 kilometrov daleč se vidijo luči vasice Safety, ki je zadnja kontrolna točka, 22 milj od cilja, kjer čas umre. In končno cilj-mesta NOME, mesto, ki ga ni nikjer na svetu. Jaz pa hodim po mestu polno otovorjen s SMB kapo in slovensko zastavico. Ljudje me gledajo kot čudo, saj Slovenije sploh ne poznajo. Zagotovo si mislijo da sem Rus, torej komunist, ne vem kaj jih učijo v šoli, ali pa, da imajo komunisti samo eno oko kot Kiklop in te lahko tudi pojedo. Toda vsi so vljudni in boječi od

vratarja do natakarja ali prodajalca. Jaz pa do neke mere uživam in najrajši bi šel »nazijat« debeluško na rent a car, ki nam ni dala avtomobila. Hamburgerica – nezaupljiva. Dobro, pa pustiva zdaj to, saj sva končno preživela lep dan v muzeju.

Pozno popoldne sva odšla na železniško postajo, kjer sva se slikala v stari lokomotivi Alaska transa in na terminalu iskala pasjo opremo za moje pse in Simoninega oziroma Andrejevega mladička Nansena. Vendar moram povedati, da dvomim, da bom našel ustrezne oprtnice za naše pse. Našla sva sicer majhno trgovinico, a je bila zaprta. Skozi steklo sem sicer videl nekaj oprtnic in povodcev, toda za naše pse je bilo to vse premajhno in docela neustrezno. Nazaj grede sva odšla v neko gostilno na pivo in kmalu sva dobila sogovornika, po poklicu parketarja. Bil je v kratkih hlačah in po nekaj pivih sva si izmenjala bunde. Jaz sem mu dal puhovko, on pa meni topel džeki z napisom Alaska west air-Kamai Alaska. Ponudil nam je tudi svoj avto Chewi pick Up, ki pa ga ne rabiva, saj so mucherji že na poti iz Willowa. Če bi ga srečala včeraj zvečer, bi bilo super. Piše se Kozler, po rodu svoje mame Avstrijec in zna nekaj po nemško. Toda jaz bi odšel na avtoštop, a je Tina preveč boječa. Kozler nam je dal tudi neke napotke, vendar se jih po pivu nisem kaj prida zapomnil. Malo bi bila zadeva res nevarna, saj so Eskimi kot rečeno nadelani do konca in prosjačijo za denar in cigarete. Ženske pa se v vinjenem stanju tudi grdo obnašajo. Sedaj si bom poleg čevljev, ki so se mi na podplatu odlepili, moral kupiti še ustrezno bundo. To sem dobil pri delu kot šofer in je bila že precej 'obšlesana', vendar zelo topla in prava za mesto Nome. Drugič bom moral bolj pomisliti, vendar človeka nisem mogel pustiti v sami majici in kratkih hlačah v hladni in pijani Aljaski.

Marec 7, ponedeljek

Tokrat sva spala malo dlje kot po navadi. Ko sva se zbudila, umila in oblekla, je odšla Tina v recepcijo, kjer se je po Kozlerjevih napotkih domenila, da nas šofer zapelje do trgovine, kjer se prodaja oprema za mucherje. Tako sva ostala brez zajtrka, enostavno zato, ker ni bilo časa, da bi kaj pojedla. Šofer nas je odpeljal spotoma, ko je odšel na letališče, do te trgovine, ki je daleč izven mesta. V njej sem kupil ovratnico za Sibilo in Kima distancnik in dva para čevljev, pa tudi dva uhlja za priboljšek in posladek. Oprtnice mi bodo pa naredili tako v nekaj dneh. Našteto sem plačal drago, 126 dolarjev, res pa je, da sem kupil tudi knjigo o malamutih. Tu sem pozabil tudi kapo od evro rokometa, za kar mi je bilo kasneje zelo žal. Potem sva odšla v bližnjo picerijo in se nato s šoferjem odpeljala v hotel. Po krajšem počitku sva spet odšla v mesto. Spotoma sem se oglasil v trgovini FUR oziroma njihovem salonu, kjer mi je prijazna gospa pokazala krasno eskimsko bundo iz kojota. S kapuco, z belo brado in s sivimi lasmi sem bil v ogledalu še sam sebi všeč. Dala bi mi tudi popust na 2600 dolarjev. Najbrž je ne bom kupil, ker imam doma krzna dovolj, samo skreirati ga ne bi znal nihče. Bom poskusil dobiti kje kakšen načrt ali pa si ga bom sam izmislil in izrisal. Vsekakor si bom tako bundo poskušal sam narediti. V tej trgovini imajo tudi fotografije, da so tu kupovali filmski igralci Glenn Ford pa bivši predsednik Ronald Reagan in Casius Cley ali Mohamed Ali. Ko sva šla naprej po mestu, si je Tina kupila rokavice, kupila sva še majice za Nežo, Žaneta in Bora, za Dušo nakupovalno torbo, za Mirka kuhinjsko rokavico in za Andreja majico vlečnih psov reševalcev. Potem še razglednice in napisal sem kartice svojim dragim in prijateljem. Potem sva odšla vsak po svoje, jaz v hotel, Tina pa v recepcijo hotela oziroma v informacijski center dogovoriti se za vleko psov. Kmalu se je vrnila tudi ona in začel se je počitek, ki je trajal do sedaj. Ne ljubi se nama nikamor več.

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(5. del)

Torek, 8. marec

Osmi marec, praznik žena, najbrž v Evropi praznujejo, tu pa nikogar nisem videl z rožami. Zjutraj sva izdatno zajtrkovala v bližnji restavraciji. Potem pa sva odšla naprej v mesto in Tina je kot po navadi začela malo tečnariti. Šla sva v tisti informativni biro, ker si Tina na vsak način želi postati mucher. Za jutri sva našla varianto za to. Problem pa je predvsem vožnja. Tu v Ameriki so zelo slabe povezave, avtobusov pa skorajda ni, če pa že peljejo, potem samo v eno smer. Jaz sem odšel v trgovino Iditaroda in na pošto oddat razglednice. Morebiti je zares pretoplo za pravo aljaško razpoloženje. Potem sva s Tino preštudirala potek tekme Iditaroda, nato sem odšel pod tuš, pomagal pospraviti sobo in se ukvarjal z drugimi stvarmi kot so časopis, kuhanje kavice itd. Potem sta zazvonila dva telefona. Prvi so klicali iz trgovine, kjer sem pokazal slike svojih psov, da so izdelali prave oprsnice zanje, da so le-te narejene. V trgovini so imeli okoli 200 oprtnic, pa samo za manjše pse. Našim malamutom povsem premajhne. Komaj čakam, da jih dobim. Potem pa je klical še kontrolor s štarta, Michael Tullius 1334 N st Anchorage, AK 99501 Alaska. Odpeljal nas je s svojim chevroletom pick Upom domov v svojo hišo. Predstavil nam je svojo simpatično ženo Mary in tri hčerke. Starejša je Cristi in že nekje dela, medtem ko drugi dve še hodita v šolo, prva v drugo gimnazijo, mlajša pa v sedmi razred osnovne šole. Pokazal sem jim nekaj svojih slik, ki sem jih vzel s seboj, pa slovenski denar in pasoš. Na atlasu smo našli in pokazali Slovenijo, pa tudi Ribnico. Gospa je pripravila neverjetno dobro večerjo s solato, velikimi žličniki, piščancem, pa tudi sladice ni manjkalo. Pili smo črno vino in črno pivo. Res krasno čudoviti ljudje, katerim sva sicer ostala dolžnika. Takih ne srečaš kmalu ne v kapitalizmu ne v komunizmu ali socializmu. Dvomim, da bi kaj takega storil kdo v Sloveniji ali v Ribnici. Po izdatni večerji smo se posedli v dnevni sobi in najmlajša hči nam je zaigrala na harfo. Imajo tudi tri majhne kužke in v hiši je neverjetno prijazno in toplo. Okoli 21. ure smo se poslovili, ker imajo jutri delo in šolo. Gospod pa si bo vzel jutri prosto, ker dela pri elektriku in nas bo peljal na pasjo vleko. Z gospo sta nas odpeljala z avtom do našega hotela, kjer smo se za danes poslovili in odšli spat.

Sreda, 9. marec

Danes imam čas in spet lahko kaj napišem o tekmi Iditaroda. Tekmovalci so iz Willowa prišli na Yentno in potem do mesta Skwentna na Finger Lake in prehod Rainy Pass do mesta Rohn. In že je tu prvi odstop. Odnehal je sicer zelo simpatični GB Jones, doma iz Wasille, ki je letos slabo treniral in imel neprilagojene sani. Prave so mu ukradli. Ni pa tudi imel pravega psa vodnika. Najprej je vodila Melanie Gould iz Talkettne, ki zaradi toplega vremena ni imela obute pse v čeveljčke. Dobro vozi tudi simpatična De De Jonrowe, ki se je sicer zaletela v motorne sani kontrolorja ob progi, in polomila svoje sanke. Izgubila je tudi enega psa iz naveze, sicer najmlajšega, ki je imel težave z dihanjem. Simpatičen je tudi Cim Smyth, ki mu je pobegnili pes in je moral tako trikrat čez prelaz. Najbolj pa je simpatičen seveda Charlie Bouding, legenda, ki s svojo 28 let mlado ženo živi v divjini brez elektrike in vode. S stotimi psi si sam nalovi rib in divjadi in je sploh mucher legenda, star 62 let. Tokrat tekmuje zadnjič, ker ima pokvarjeno levo koleno in zdi se, da bo Iditarod bolj pogrešal njega kot on tekmo. Drugi najbolj simpatičen je zagotovo Paul Ellering, ki vozi skupaj s skoraj slepo mucherko, devetnajstletno 'sportswear' model Rachel Scodris, in ji vpije, kaj je na progi. Tudi njej je

pobegnil pes. Vsi so lovili tega psa, pa ga niso mogli ujeti. Morali so z motornimi sanmi pripeljati slepo Rachel, ki je psa samo poklicala, in ta je pritekkel k njej.

Malo pred poldnevom smo z našim prijateljem Mihaelom in njegovo ženo Mary odšli na dogovorjeni izlet z avtom. Peljali smo se do precej oddaljenega smučarskega letovišča, kjer je tudi pasja farma. Ko smo jo obiskali, je deževalo. Ne morem sicer reči, da je lilo kot iz škafo, toda bil si lahko dokaj hitro premočen do kože. Tudi na vlečni progi se je začela po kotanjah nabirati voda, tako smo lahko pogledali samo pse in priveze, ker na progo ne bi imelo smisla hoditi in bi bili v takih razmerah vsi mokri. Videli smo kakih 30 do 40 psov in precej tudi fotografirali. Omenjena farma je imela za vsakega psa v zemljo zabiti količek in kakih 4 metre dolgo kovinsko verigo, na količek pritrjeno z gibljivim zglobom, da se je pes lahko vrtil. Vsak pes je imel svojo hišico, narejeno iz poliestra oziroma plastike. V njej je bilo nekaj slame, da se ponoči pes zakoplje vanjo, sicer bi se lahko ti psi, ki so mešanci med čistokrvnimi eskimskimi pasmami in drugimi, na temperaturo občutljivejši, tudi podhladili ali vsaj prehladili. Lastnikom gre za to, da dobijo dobre tekače, ki vlečejo sani. To so plahe živalce, boječe in neagresivne, in edina sprostitev jim je oprtnica in vleka. Zato je psom vleka pač edino veselje, ki ga v svojem življenju, ko morajo gospodarju na ta način služiti kruh, v veliko veselje. Zelo velik problem pa je, če tak pes pobegne. Navajen je teči in zelo težko ga je ujeti. Potem smo odšli na sendviče v neko restavracijo in se počasi vrnil v Anchorage. Pa tudi vreme se je počasi izboljševalo. Tina res nima sreče s svojo muchersko kariero, vedno se ji izmakne. Ko smo odhajali domov, smo se ustavili tudi v vojaški trgovini in kupil sem čevlje, kot jih je imel na tekmi v Ratečah Aleš Vernik. Take čevlje si je kupila tudi Mary, Mihaelova žena, njemu pa sem dal za prevoz 30 dolarjev, čevlji pa so me stali okoli 60 dolarjev. Po nakupu smo se na hitro poslovili in večer sva preživela ob pivu in po večini doma, se pravi v hotelu. Jutri pa moram brezpogojno dvigniti vlečne oprtnice za naše pse. Moja prtljaga se dnevno veča in zavreči bom moral ene čevlje.

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(6. del)

Četrtek, 10. marec

No, in danes potujemo naprej v zelo oddaljeni Ophir, mesto duhov, pa v 25 milj bližnjo Takotno in še 14 milj bližnje do MC Gratha in še 48 milj bliže do Nikolaia, 75 bližji je še Rohn, iz katerega ob 7.55 in 8.00 nadaljujeta Paul Ellering in slepa Rachel Scdoris, ki zasedata 71. in 72. mesto. Uspešno sta prevozila ta težki del proge, ki je bil neverjetno luknjast, tako da so se sanke kar pogreznile v luknjo in sledili so lahko močni udarci. Medtem so od dirke mnogi že odstopili. Dee Dee Jonrowe ostaja na četrtem mestu, pred njo je Jeff King in sedaj Ramy Broks. Robert Sorlie ostaja na prvem mestu in vztrajno vodi tempo dirke. Tudi tempo pri nas v hotelu Days Inn je zastrašujoč. Danes sva šla po oprtnice za pse in spet sva nekako nahecala šoferja iz hotela, da naju je peljal, toda danes je to delo opravljal drugi človek. Za oprtnico sem dal približno 36 dolarjev po komadu in prav nič ne vem ali se bo Andrej s tem strinjal ali ne. Glede na to, da so večje kot tiste, ki jih imajo v trgovini in da so jih posebno izdelali, je razumno, da so malo dražje. V trgovini sem dobil tudi vrnjeno kapo Evro rokometa, ki sem jo pozabil pri prvem obisku. Ko sem se vrnil v mesto, sem si šel ogledat veleblagovnico. Kasneje sem hotel veleblagovnico in trgovinice okoli hotela Hilton pokazati še Tini, toda vedno storim kaj narobe. Tokrat pa tudi sam ne vem, kaj sem storil narobe, in sva se s Tino razšla. Potem mi v takih trenutkih postane žal, da sem se odločil za to potovanje. In vedno znova sklenem, da ne bom šel več nikamor, če se srečno vrnem v Ribnico. Tako sem pričakoval več. In to več ni Amerika niti Aljaska, ampak prijaznost in razumevanje. Tako ugotavljam, da v ključnih momentih ostajam vedno sam in potem vsa lepota in zagnanost nekako zbledita in si želim konca.....čimprej.

Petek, 11. marec

Nadaljeval bom s športnimi poročili. Prišlo je do spremembe v vodstvu. V Iditarod je prvi prišel Paul Gebhard ob 10.11 in zjutraj ob 5.59 tudi odšel. Odstopil je tokrat Zack Steer, ki tekmuje pod sponzorstvom Eucanube in mi je na štartu podpisal pozdrave za Eucanubo, ter Rick Swenson iz Two Riwersa. Imel je probleme z očmi in je bil v treh desetletjih petkrat prvi, o čemer sem vam že pisal. Na 19. mestu je Charlie Boulding v Ophiru oziroma je odpotoval že naprej. Italijan Dodo Perri pa je v Takotni.

Danes sva s Tino odšla na zajtrk v neko kitajsko restavracijo, malo po mestu in spet sem odšel na banko dvignit 200 dolarjev, potem pa sva se spet razšla. Zvečer sva bila spet skupaj pri naši družini iz Anchoragea in ponovno lahko ugotovim, da sta Michael in Mary resnično čudovita človeka. Njihov prijatelj je na žaru pripravil lososa, ki ga je tudi sam ujel, bilo pa je dovolj še drugih stvari. Prijetno smo se imeli in se pogovarjali, zvečer pa sem se peš odpravil domov. Tina pa je odšla s Cristie malo v klub. Na poti domov sem se počutil zelo slabo, pa ne od hrane in še manj od pijače. Verjetno zato, ker jutri zjutraj letimo v Nome in najbrž komaj čakam, da se zadeva konča. Nekaj prtljage bova pustila tu v Anchorageu v hotelu, ker jo ne moreva nositi s seboj v Nome.

Sobota, 12. marec

Zjutraj sva končno le enkrat odšla iz Anchoragea. Pa spet tista neumna procedura na letališču. A važno je da se polet prične. Po približno dveh urah ali nekaj več sva pristala v mrzlem in

zasneženem Nomu. Ljudje so tu zelo prijazni, tako šofer, ki ni hotel vzeti denarja za prevoz z letališča kakor tudi receptor v hotelu. Dobila sva ogromno garsonjero z velikim dnevnim prostorom, kuhinjo in straniščem in kopalnico in tudi vsak svojo sobo imava. V sobi je tudi velik TV - sprejemnik. Omare so vzdane, toda v moji sobi so razbili okensko šipo in jo nadomestili enostavno s 'šperplato'. Tu so vse hiše iz lesa, na zunanje neugledne in za slovenske razmere bi lahko rekel - drvarnice. Toda ko prideš vanje, je notri izredno toplo in prijetno. Odšla sva v restavracijo na kosilo, kjer je plačala Tina nekaj manj kot 30 dolarjev za oba. Potem sva odšla v trgovino, kjer sva kupila nekaj sadja, klobase in salamo. Tina si je izbrala tudi čevlje, primerne za tako zimo in kraj, za okoli 90 dolarjev,. Potem sem sam odšel malo po Nomu in našel dvoje dvorišč, kjer imajo vlečne pse. Malamuta na Aljaski še nisem videl in vprašanje je, če ga sploh bom. Tu imajo vso domeno sedaj motorne sani. Ogromno jih je in jih tudi uporabljajo. Veliko je tudi štirikolesnih motorjev in seveda dobrih avtomobilov, posebno pick-up avtomobilov je veliko. Po krajšem ogledu sem odšel domov, da se spočijem. Bomo videli, kako bo jutri. Tina gleda po TV neumen film, neko trapasto grozljivko in 'boli jo briga', saj je dobila nove čevlje, ki jih je oče kupil. Pa naj bo karkoli, saj ne bo več dolgo. Samo v dveh dneh tekmovalci skoraj zagotovo ne bodo prišli do tukaj. Vreme se hitro slabša in že sem slišal, da letala ne vzletajo več. Še dobro, da se nisem spustil v kakšno drago avanturo z notranjimi poleti do kontrolnih točk, prav lahko bi zdaj ostal kje na kakšni kontrolni točki z ne vem kako skromno poseljenostjo, pomanjkljivo opremljen in lahko bi se zgodilo, da celo zamudim cilj. V teh krajih se nikoli nič ne ve in ne moreš biti nikoli sto procenten glede svoje odločitve. Mislim pa, da tu v Nomu ne more biti dolgčas, da bom že našel kaj zanimivega.

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(7. del)

Nedelja, 13. marec

Nikoli si ne bi mislil, da bom nekega dne res prišel v mesto Nome. V mesto zlatokopov, mesto ribiških ladij, mesto lovcev, mesto Eskimov in mesto avanturistov. To je pravi eldorado vsega končnega dela Aljaske, kjer si pozimi popolnoma odrezan od ostalega sveta, če ne računaš letalskih prevozov. Mesto, kjer je kar na obali v davnih časih ležalo zlato, mesto, kot ga ni, kot pravijo, nikjer na svetu. To mesto ima tudi bolnico oziroma vsaj večji zdravstveni dom, bi temu lahko rekli. Mesto samo je na prvi pogled na zunaj mesto barak, hiše za oko prav nič ugledne, po dvoriščih pa po navadi razkopano, zameteno ali pa vsaj zaparkirano z vsem mogočim. Stari in novi avtomobili, razbite in cele motorne sani in motorji prikolice in drugo, kot so lopate in drugo orodje, ležijo vsevprek.

Takoj lahko opaziš tudi, da v mestu vedno piha. Ljudje nosijo po dvoje kap ali imajo vsaj pleteno podkapo. Kako tudi ne bi pihalo, saj v vsem mestu nisem videl niti enega drevesa. V zrak štrle edino električni drogovi in napeljava, kar daje mestu edinstven videz. Nekaj pa priznam, da kljub vsej kritiki o videzu hiš, ki sem jih nekoliko žaljivo imenoval barake, so le-te prav prijetno topli domovi. Ne morem razumeti, kako je v stanovanju lahko tako toplo. V Ribnici bi ob takem mrazu zagotovo kurili v centralnih pečeh, pa je v primerjavi s tem tukaj prava ledenica. Če pa bi razbil okensko steklo in ga nadomestil z vegasto postavljeno vezano ploščo, bi to bilo zagotovo pogumno. Tu pa se pri temperaturi prav nič ne pozna. Včeraj sva bila s Tino tudi na zaledenem morju, kjer je v led postavljen park in sva posnela tudi več fotografij. Ta park je kot igrišče, ima izrezljane in poslikane živali in Eskime z luknjo v glavi, da jo zapolniš s svojim obrazom itd. V led je postavljenih tudi nekaj smrečič, pa ne vem, kje so jih dobili ali uvozili, saj je pokrajina prava oblata tundra, ki se tudi nekoliko premika, zato so tudi hiše večinoma lesene. Domačini morajo namreč vsako leto te hišice naravnati, po domače rečeno jih postaviti v 'vaser vago' ali pod libelo. Led pa je debel, pravijo, okoli dva metra, in to je pravo mesto za postavitev igluja, ker morje od spodaj daje neke vrste toploto. Popoldne je Tina skuhalo kosilo - pekoče klobase, ki pa mi ugajajo bolj kot kranjske. V njih je zmleto lososovo meso. Močno začinjene in pekoče so najbrž dosti bolj zdrave kot mastne kranjske. Po kosilu sva se končno peljala s sankami. Vse skupaj prav nič posebnega, če bi na primer imel jaz vsaj pet malamutov, bi bilo isto, če ne boljše. Samo malamuti so težje obvladljivi kot te plašne živalce, ki morajo vleči sani in si tako služiti hrano in gospodarju kruh. Priznati pa moram, da imajo malo bolj opremljene sani, kot jih imam jaz, vendar so vsake lesene, in ne kot v Evropi aluminijaste. Po vožnji sva s Tino odšla v mesto, kjer jo je začela boleti glava, verjetno zaradi mrzlega vetra. Zato sva se v mestu razšla in odšla vsak po svoje. Popoldan pa sva le šla skupaj v cerkev sv. Jožefa na eskimski ples. Ob udarjanju na boben oziroma napeto mehurjevo kožo pri plesu oponašajo najenostavnejše gibe z dela, lova in tudi živali. Srečal sem tudi svojo simpatično bodočo mucherko Denny. Bilo je zelo lepo.

Ponedeljek, 14. marec

Danes je slabo vreme. Letala ne vzletajo. Močno piha in pada nekak moker sneg. Dokler je v zraku, je sneg, ko pa te snežinka zadene, se stopi in te zmoči. Zjutraj sva bila zato dolgo v stanovanju. Najprej sem se odpravil jaz v trgovino po časopis, vendar ta ni prišel. Srečal sem našega znanca Wallocea Jonsona, ki nas je pripeljal z letališča. Povabil sem ga na kavo, on pa mene v svojo pisarno. Dela v neki socialni službi za domorodce. Za popoldne smo se

domenili, da se dobimo v njegovi pisarni. Po krajšem obhodu mesta sva res bila pri njem in prijetno smo se pogovarjali. Prišel je tudi neki domorodec z motornimi sankami. Star je bil okoli osemdeset let in je komaj še vozil sani. Morate pač vedeti, da veter in sneg neusmiljeno bijeta v obraz in je vidljivost zmanjšana. Njegov brat se je pred kratkim podhladil, ko so se mu nekje zunaj pokvarile motorne sani, zato je sedaj pri Walleju, ker sam ne more več živeti na podeželju ali pa izven mesta Nome. Končno je le prišel časopis, ki pa danes ne prinaša najboljših novic oziroma moram reči zadnjih novic. V centru Iditaroda sem videl bolj sveže, verjetno javljene po mobilnih telefonih ali voki-tokiju.

Prvi je Robert Sorlie z 12 psi v Unalakleetu. Največja atrakcija in škoda pa je, da je v Anviku z 9 psi dokončno odstopil Charlie Boulding in zaključil svoj zadnji Iditarod. To je velika škoda, toda razumeti je, da se z devetimi psi ni hotel udeležiti finiša dirke, ki bo po moje zastrašujoč, saj ima na Iditarodu prvih 10 še vse možnosti za zmago. Jaz pa spet komaj čakam, da se vse skupaj konča. Napetost v meni narašča in to me slabi.

Dušan Matoh

Potopis

NA ALJASKO PO SANJE

(8. del)

Torek, 15. marec

Tu, v Nomu, je ogromno cerkva. Poleg katoliške, ki je v središču mesta, je še cerkev sv. Jožefa pa pravoslavna in tudi jehovska in kaj vem katera še. Kakor so bili pisani priseljenci, ki so prišli po zlato... Zjutraj sneži in vstali smo malo kasneje, saj je bila za nekatere malo krajša noč. Zjutraj smo odšli v trgovino po kruh in jabolka in predvsem po časopis, pa ga tokrat spet ni bilo. Pojedla sva pečene hrenovke in makarone in sedaj pijem kavico. Kmalu se bom odpravil v mesto. Odšla sva na razstavo ročnih del v katoliško cerkev in informativni center, pa tudi v muzej. Tu me je začelo tiščati v prsih in okoli ramen, kar je pri meni znak za alarm. Dobro se spominjam bolečin in tovrstnega tiščanja okoli ramen takrat, ko sem doživel in preživel infarkt. Odšel sem domov in se ulegel na kavč. V muzeju sem si sicer precej na hitro ogledal zgodovino tega prelepega mesta, ki se imenuje Nome. Predvsem pa me je pritegnila fotografija zgodovinske vprega in musherja, ki je leta 1925 pripeljala serum iz 724 milj oddaljene Nenane, cepivo proti davici, in s tem rešila celo mesto. Pes vodnik po imenu Fritz je prav podoben moji psički Sibili. Bil je eden prvih in najslavnejših psov na Aljaski, v navezi pa je bilo šest psov, ki so tistega leta rešili mesto. Mucher ali vodnik je bil Leonard Seppala in v njegovo čast se je razvila velika dirka Iditarod. Prosil sem Tino, da fotografira vprego, ki že visi v moji kuhinji v Ribnici. Z mislijo na to krasno vprego in plemenito dejanje, ki so ga takrat opravili, sem zaspal na kavču. Ob 3. uri zjutraj sem vstal, dve uri kasneje pa že na ciljni črti, kajti ne morem spati od skrbi in čakam Norvežana Sorlia, da pride kot prvi v cilj. V Nomeju je vse pripravljeno za sprejem zmagovalca. Na glavni ulici je napravljen visok hrib snega, na katerem so slavolok in ciljni plakati in napisi ter zastave sodelujočih držav. Seveda je ogromno reflektorjev in barvastih lučk, pa tudi ograjeno je vse lepo.

Četrtek, 17. marec

Končala se je 33. velika dirka Iditarod tu v Nomu, kar je bil tudi največji razlog, da sem danes tu. Pravzaprav se še ni končala za vse tekmovalce. V cilj bodo prihajali še cel teden. Vsakega ob prihodu v mesto naznani sirena in kmalu zatem se preko ciljne črte zanj konča 1800 kilometrov dolga pot po mrazu, snegu in ledu, čez zamete in prelaze, preko rek in morja, neokrnjenih gozdov aljaških gora in dolin, do osamelih pustih s snegom pokritih gričev, do tukajšnje tundre, ki je gola, popolnoma brez dreves. Letošnji zmagovalec, veliki, vedno nasmejani Robert Sorlie, tudi pravi naslednik velikega Norvežana Roalda Amundsena, ki je narekoval dirko, ki tekmuje z nam znano Eucanzbo, je odnesel nagrado 72.067 dolarjev in Dodgov tovornjak ter premagal vse domačine. Zmago si je pošteno zaslužil in simpatična je njegova prijaznost in pripravljenost, da se slika z vsakim, da se podpiše in da avtogram, da spregovori s teboj prijazno besedo. Po tako izčrpljujoči dirki, ki je trajala 9 dni, 16 ur in 39 minut. To človeka enostavno fascinira. Povedati je potrebno, da psički pokurijo na dan 11000 kalorij, kar je 3x več kot kolesarji na dirki Tour de France. Tu sta le dva postanka po 8 ur in eden po 24 ur, vse drugo je pot, torej delo in garanje. Drugi je s polurno zamudo v cilj prišel domačin iz Kotzebua Ed Iten, klen in simpatičen Alaska Men, ki je reševal čast Alaske, je pa zelo utrudil svoje pse v močnem finišu za zmagovalcem. Tretji je bil v cilju lanskoletni zmagovalec Mitch Seavey, ki ima za seboj še dva brata, Tirella, ki je bil 16. in 18 let starega Dallasa, ki pa še ni prišel do mesta Noma. Zagotovo bomo o bratih še slišali v prihodnjih letih. In spet Norvežan Bjonar Andersen, ki je s svojo vidno uvrstitvijo kot rookie, torej

začetnik, presenetil in se plasiral na nehvaležno 4. mesto, temnih, nekoliko žalostnih oči. Peti je temnolasi Ramy Broks iz Healeya na Aljaski. Šesti, John Baker, je na ciljni črti objel 3-letno hčerkico Tahaylo. Sedmi, Lance Mackey, ki je letos zmagal na tekmi Yukon River in se udeležil Iditaroda. Ima operirano vratno mišico in bezgavke, obolele od raka. Osmo mesto Jessi Royer, ki je v finišu dirke močno pospešila in presenetila nas vse. Paul Gebhard je nekoliko zdrsnil na lestvici. Od njega smo pričakovali več. Do zaključka je imel še polno vprege, torej 16 psov, je pa bil edini, ki je na kontrolni točki v mestu Iditarod odnesel Sorliu zlata zrnca v vrednosti 4000 dolarjev tamkajšnje etapne nagrade. Deseta, Dee Dee Jonrowe, je sicer najbolj medijsko spremljana ženska udeleženka Iditaroda. Enajsta, Ally Zirkle, močna, nasmejana in klena domačinka, ki se lahko spoprime z vsakim moškim, je bila tik pred Jeffom Kingom, ki se je ulegel na sanke in čisto po ameriško dvignil noge na ročaj. Trinajsti, Martin Buser, brez obveze na prstu, ki si ga je odrezal v delovni nesreči kakšen teden pred dirko, in ima še vedno veljavni rekord proge Iditaroda. O štirinajstem, Dougu Swingleyu mucherju iz Lincolna, smo že pisali, in bo sedaj poskrbel na progi še za svojo ženo Melanie Shirillo. Petnajsta, Jessica Hendricks, 18 - letna deklica iz Two Riversa, ki zelo lepo dela s svojimi psi. V cilju čakamo še simpatično Melani Gould in našega prijatelja Stiwa Rasmunsena, s katerim smo se domenili na štartu, da se dobimo v Nomu, pa verjetno se to ne bo uresničilo, kajti jutri že letimo nazaj. Za njim je še Italijan Dodo Perri in Debi Moderow, medtem ko je slepa športna manekenka Rachel Scordis dokončno odstopila v Eagle Islandu, kajti dobila je močan udarec odlomljene veje, ki se je znašla na progi. Njena udarnina na boku je močna, temnomodra in dobro vidna, pa tudi boleča nad kolkom, in je pogojevala nujen odstop. Njen džentelmenški spremljevalec Paul Ellering zaseda trenutno zadnje, 64. mesto, kar pomeni Red Latern - rdečo svetilko. Legenda, Charlie Boulding, je z devetimi psi odstopil v Anviku in končal svojo mušersko kariero in nastope na Iditarodu. Ni hotel mučiti svojih maloštevilnih psov v vpregi in v strahovitem finišu dirke. Tako se je tudi zame končala velika dirka, ki se imenuje Iditarod, dirka v počastitev Fritza in Togo, vodilnih psov v navezi, ki sta leta 1925 pripeljala serum cepivo proti davici in s svojo 724 milj dolgo potjo od Nenane rešila mesto Nome, mesto, ki ga ne bi bilo več in ga ni nikjer na svetu.